

ประสิทธิผลการสอนโดยใช้สื่อประสมในผู้ป่วยที่สวนล้างกระเพาะปัสสาวะอย่างต่อเนื่อง หอผู้ป่วยศัลยกรรมระบบปัสสาวะ โรงพยาบาลอุดรธานี

ยุคลธร ทองตระกูล ป.พย.*
อมรรัตน์ อัครเศรษฐสกุล พย.ม.**

(วันรับบทความ: 15 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2564/ วันแก้ไขบทความ: 4 พฤษภาคม พ.ศ.2564/ วันตอบรับบทความ: 13 พฤษภาคม พ.ศ.2564)

บทคัดย่อ

การศึกษาทดลอง เพื่อศึกษาประสิทธิผลการสอนโดยใช้สื่อประสมในผู้ป่วยที่สวนล้างกระเพาะปัสสาวะอย่างต่อเนื่อง โดยวัดประสิทธิผลจากความรู้ก่อนและหลังการใช้สื่อประสมในผู้ป่วยผ่าตัดต่อมลูกหมาก (TUR-P) ที่ได้รับการสวนล้างกระเพาะปัสสาวะอย่างต่อเนื่อง และประเมินคุณภาพของสื่อประสมด้วยการประเมินความพึงพอใจของผู้ป่วยที่ใช้สื่อประสม หอผู้ป่วยศัลยกรรมระบบปัสสาวะโรงพยาบาลอุดรธานี กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ป่วยผ่าตัด TUR-P ที่ได้รับการสวนล้างกระเพาะปัสสาวะอย่างต่อเนื่องหอผู้ป่วยศัลยกรรมระบบปัสสาวะ โรงพยาบาลอุดรธานี ระหว่างเดือนพฤษภาคม 2560 ถึง มกราคม 2561 จำนวน 50 คน แบ่งเป็นกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง กลุ่มละ 25 คน โดยมีการสอนเรื่องการสวนล้างกระเพาะปัสสาวะอย่างต่อเนื่อง ด้วยสื่อประสม ในกลุ่มทดลอง ส่วนในกลุ่มควบคุมใช้วิธีการสอนด้วยการอธิบายตามวิธีปกติ ในช่วงก่อนผ่าตัด 1 วัน วัดผลการปฏิบัติตัวหลังผ่าตัด 1 วัน และประเมินผลความพึงพอใจต่อคุณภาพของสื่อประสม ในกลุ่มทดลอง

ผลการวิจัย พบว่า คะแนนแบบประเมินความพึงพอใจต่อคุณภาพของสื่อประสม ความชัดเจนของภาพประกอบ ความเหมาะสมของรูปแบบ มีความพึงพอใจในระดับมาก ($\bar{x} = 2.93$ $SD=0.26$) และคะแนนการประเมินความรู้ระหว่างกลุ่มทดลองที่ใช้วิธีการสอนด้วยสื่อประสม มากกว่ากลุ่มควบคุมใช้วิธีการสอนด้วยการอธิบายตามวิธีปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.01$) การวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า การให้ข้อมูลโดยใช้สื่อวีดิทัศน์มีผลทำให้ผู้ป่วยมีความรู้เพิ่มมากขึ้น และให้ความร่วมมือในการรักษาพยาบาลมากขึ้น ดังนั้นบุคลากรสุขภาพควรนำสื่อวีดิทัศน์นี้ไปใช้ในการให้ข้อมูลแก่ผู้ป่วยเพื่อเพิ่มประสิทธิผลการพยาบาล ป้องกันความเสี่ยงและภาวะแทรกซ้อนต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นระหว่างการสวนล้างกระเพาะปัสสาวะอย่างต่อเนื่อง และเป็นแนวทางการปฏิบัติที่ดีในหอผู้ป่วยศัลยกรรมระบบปัสสาวะ โรงพยาบาลอุดรธานีต่อไป

คำสำคัญ: สื่อประสม การสวนล้างกระเพาะปัสสาวะอย่างต่อเนื่อง TUR-P ความรู้

*พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ หัวหน้าหอผู้ป่วยศัลยกรรมปัสสาวะ โรงพยาบาลอุดรธานี

**พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ(ด้านการสอน) คณะพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุดรธานี

*ผู้ประสานการตีพิมพ์เผยแพร่ Email: krujeib@gmail.com Tel: 081-7393343

Effectiveness of Using Multimedias about Bladder Continuous Irrigation, Urology Surgery Department, Udonthani Hospital

Yukoltorn Tongtrakool Dip. in Nursing Science*

Amornrat Akkarasetsakul M.N.S.**

(Received Date: February 15, 2021, Revised Date: May 4, 2021, Accepted Date: May 13, 2021)

Abstract

This quasi-experimental research aimed to study the level of knowledge, to assess the quality of media, videos and brochures and to compare the knowledge before and after of patients who received continuous urinary bladder irrigation (CBI) and Transurethral Resection of Prostate Gland(TUR-P), Urology Surgery Department, Udonthani Hospital, during May 2017 to January 2018. The research samples were patients who post operation TUR-P and CBI were divided equality into 2 groups, experimental and control groups, the sampling was used to a sampling of 50. There were 25 subjects in the controlled group and 25 subjects in the experimental group. Patients were taught by using multimedia in experimental groups and by conventional method pre-operation in the control groups. Post teaching performances were compared on the first post-operation day. The satisfaction on quality of multimedia was assessed in the experimental groups.

The result of research found that the quality of multimedia, the clarity of illustration, the suitability of the format, the most satisfied ($\bar{x} = 2.93$ SD=.26). The post test performance in experimental groups were statistically higher than in control groups ($P < 0.01$). This study show the good benefit of using multimedia for teaching the patients before receiving operation TUR-P and CBI. Satisfaction on quality of Multimedia was high.

Keywords: multimedia, bladder continuous irrigation (CBI), transurethral resection of prostate gland (TUR-P), knowledge

*Professional Nurses, Head of urinary surgery Department, Udon Thani Hospital

**Senior Professional Nurses, Faculty of Nursing Boromarajonani College of Nursing, Udon Thani

*Corresponding Author, Email: krujeib@gmail.com Tel: 081-7393343

บทนำ

สื่อการสอน (Instructional Media) หมายถึง ตัวกลางหรือช่องทางถ่ายทอดความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ จากแหล่งความรู้ไปสู่ผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยสื่อการเรียนนับได้ว่าเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้เรียนผู้สอน ได้แสดงบทบาทและเกิดความเข้าใจในวิชาที่เรียนที่สอนกันได้มากขึ้น สื่อการเรียน การสอน คือสิ่งที่เป็นตัวกลางที่ช่วยให้การสื่อสารระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ได้รับรู้ข่าวสารซึ่งกันและกัน การใช้สื่อประสมเป็นสื่อการสอนที่ถ่ายทอดข้อมูลเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยการได้ยินเสียง และเห็นภาพ¹ ที่หอผู้ป่วยศัลยกรรมปัสสาวะ โรงพยาบาลอุดรธานี มีผู้ป่วยที่แพทย์พิจารณาผ่าตัดต่อมลูกหมาก และสวนล้างกระเพาะอย่างต่อเนื่อง (CBI) หลังผ่าตัดเกือบทุกราย² ต่อมลูกหมากเป็นอวัยวะส่วนหนึ่งของระบบสืบพันธุ์เพศชาย มีขนาดเท่าลูกเกาลัดอยู่ใต้กระเพาะปัสสาวะและล้อมรอบท่อปัสสาวะส่วนต้น หน้าที่สำคัญคือ ผลิตของเหลวเป็นตัวหล่อลื่นและนำส่งเชื้ออสุจิ โดยทั่วไปผู้ป่วยโรคต่อมลูกหมากโตจะอยู่ในช่วงอายุ 50 ปีขึ้นไป เมื่ออายุมากขึ้นต่อมลูกหมากจะค่อยๆ โตขึ้น และชายสูงอายุ 2 ใน 5 คนจะมีอาการถ่ายปัสสาวะผิดปกติ อาการดังกล่าวเกิดจากการที่ต่อมลูกหมากซึ่งอยู่ล้อมรอบท่อปัสสาวะมีขนาดโตขึ้นและไปบีบท่อปัสสาวะให้แคบลง โดยปกติอาการดังกล่าวจะไม่ส่งผลกระทบต่อสมรรถภาพทางเพศ นอกจากนี้ต้องเข้าใจว่าโรคต่อมลูกหมากโตไม่ใช่โรคมะเร็ง และจะไม่มีวันกลายเป็นมะเร็งไปได้ แต่ผู้ป่วยบางรายอาจมีทั้งสองโรคนี้ร่วมกันได้³ การผ่าตัดเป็นวิธีการรักษาโดยขูดต่อมลูกหมากด้วยกล้องผ่านทางท่อปัสสาวะหรือที่เรียกว่า TUR-P (Transurethral Prostatectomy) เพื่อตัดต่อมลูกหมากออกเป็นชิ้นเล็ก ๆ⁴ หอผู้ป่วยศัลยกรรมระบบปัสสาวะ โรงพยาบาลอุดรธานี มีผู้ป่วยเข้ารับการรักษาโรคต่อมลูกหมากโตเพิ่มขึ้นทุกปี ปี พ.ศ. 2557 2558 และ 2559 จำนวน 268 364 และ 214 รายตามลำดับ² ผู้ป่วยต่อมลูกหมากโตได้รับการรักษาด้วยการวิธผ่าตัด TUR-P จำนวน 82 86 และ 98 ราย ตามลำดับ² ผู้ป่วยหลังผ่าตัด TUR-P จะได้รับการสวนล้างกระเพาะอย่างต่อเนื่องเกือบทุกราย การสวนล้างกระเพาะอย่างต่อเนื่อง (CBI) เป็นวิธีการสวนล้างเพื่อป้องกันมิให้ลิ่มเลือดอุดตันการไหลของปัสสาวะ ที่ใช้กับผู้ป่วยที่มีเลือดสดๆ ออกค่อนข้างมากหรือมีเลือดออกมาเรื่อยๆ การสวนล้างกระเพาะปัสสาวะอย่างต่อเนื่อง (CBI) ระหว่างการสวนล้างกระเพาะปัสสาวะอย่าง

ต่อเนื่องทำให้ผู้ป่วยมีความทุกข์ทรมานและเจ็บปวด ความไม่สุขสบายนี้สามารถทราบจากการที่ผู้ป่วยบอก และสังเกตพฤติกรรมที่ผู้ป่วยแสดงออก เช่น หน้ามืด คิววมืด กัดฟันแน่น น้ำตาไหล หรือร้องคราง เคลื่อนไหวร่างกาย และการแสดงออกทางอารมณ์ เป็นต้น

จากจำนวนผู้ป่วยต่อมลูกหมากโตได้รับการรักษาด้วยการวิธผ่าตัด TUR-P เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ² แต่อัตราค่าลงการพยาบาลที่หอผู้ป่วยศัลยกรรมระบบปัสสาวะมีจำนวนเท่าเดิม พยาบาลต้องอธิบายวิธีการปฏิบัติตัวก่อนและหลังผ่าตัด TUR-P ทุกราย การปฏิบัติงานที่ผ่านมามีผู้ป่วยบางรายไม่เข้าใจและปฏิบัติตัวยังไม่ถูกต้องหลังให้คำแนะนำคือผู้ป่วยและญาติผู้ป่วยแอบปิดและเปิดน้ำเกลือที่ใช้สวนล้างกระเพาะปัสสาวะเอง เนื่องจากเข้าใจผิดว่าเป็นน้ำเกลือเข้าไปในร่างกายทำให้การสวนล้างกระเพาะปัสสาวะไม่ได้ตามที่กำหนดคิดเป็นร้อยละ 30² มีภาวะแทรกซ้อนลิ่มเลือดอุดตันสายสวนปัสสาวะคิดเป็นร้อยละ 3² ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยและคณะจึงได้ดำเนินการพัฒนาแนวปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัด TUR-P และสวนล้างกระเพาะปัสสาวะอย่างต่อเนื่อง ณ หอผู้ป่วยศัลยกรรมระบบปัสสาวะ โรงพยาบาลอุดรธานี แนวปฏิบัติปฏิบัติการพยาบาลที่ผู้วิจัยและคณะได้ศึกษามี 4 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นตอนการเตรียมความพร้อมผู้ป่วยก่อนผ่าตัดและเตรียมอุปกรณ์ 2) ขั้นตอนการพยาบาลขณะสวนล้างกระเพาะปัสสาวะแบบต่อเนื่อง 3) ขั้นตอนการออกกำลังกายและการฟื้นฟูสมรรถภาพ 4) ขั้นตอนการหยุดสวนล้างและถอดสายสวนปัสสาวะ จาก 4 ขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยได้เลือกจัดทำสื่อประสมในการสอนผู้ป่วยก่อนผ่าตัด และการปฏิบัติตัวขณะสวนกระเพาะปัสสาวะแบบต่อเนื่อง การเลือกสื่อประสม หรือสื่อมัลติมีเดีย เป็นการนำสื่อหลายชนิดมาสัมพันธ์กัน ซึ่งมีคุณค่าส่งเสริมซึ่งกันและกัน การสอนชนิดหนึ่งอาจใช้เพื่อสร้างความสนใจ ในขณะที่อีกชนิดหนึ่งอาจใช้เพื่ออธิบายข้อเท็จจริงของเนื้อหา การใช้สื่อมัลติมีเดียจะช่วยให้ผู้เรียนมีประสบการณ์จากประสาทสัมผัสที่ประสมประสานกันได้ และพบวิธีการเรียนในสิ่งที่ต้องการได้ด้วยตนเองมากยิ่งขึ้น⁵

ดังนั้นเพื่อให้ผู้ป่วยปฏิบัติตัวได้ถูกต้องลดความไม่สุขสบายตามที่ได้กล่าวมาเบื้องต้น ผู้วิจัยจึงจัดทำสื่อประสมให้ความรู้เรื่องการสวนล้างกระเพาะปัสสาวะอย่างต่อเนื่อง เพื่อใช้เป็นแนวทางให้ผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัดต่อมลูกหมาก (TUR-P) ที่ได้รับการสวนล้างกระเพาะปัสสาวะอย่างต่อเนื่อง ในการ

ปฏิบัติตัวได้ถูกต้องเตรียมความพร้อมก่อนผ่าตัด ในการเลือกสื่อประสมครั้งนี้เนื่องจากที่ผ่านมาหอผู้ป่วยยังไม่มีสื่อการสอนประกอบการให้คำแนะนำผู้ป่วย และผู้วิจัยได้เลือกสื่อประสมเพื่อลดความเสี่ยงและภาวะแทรกซ้อนต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นระหว่างการสวนล้างกระเพาะปัสสาวะอย่างต่อเนื่อง และเป็นแนวทางการปฏิบัติที่ดีในหอผู้ป่วยศัลยกรรมระบบปัสสาวะ โรงพยาบาลอุดรธานีต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความรู้ของผู้ป่วยที่ได้รับการสวนล้างกระเพาะปัสสาวะอย่างต่อเนื่อง หอผู้ป่วยศัลยกรรมระบบปัสสาวะโรงพยาบาลอุดรธานี
2. เพื่อประเมินคุณภาพสื่อประสม เรื่องการสวนล้างกระเพาะปัสสาวะอย่างต่อเนื่อง หอผู้ป่วยศัลยกรรมระบบปัสสาวะโรงพยาบาลอุดรธานี
3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความรู้ก่อนและหลัง ของผู้ป่วยที่ได้รับการสวนล้างกระเพาะปัสสาวะอย่างต่อเนื่อง โดยใช้สื่อประสมของผู้ป่วยที่ได้รับการสวนล้างกระเพาะปัสสาวะอย่างต่อเนื่อง หอผู้ป่วยศัลยกรรมระบบปัสสาวะโรงพยาบาลอุดรธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยกึ่งทดลองนี้ (Quasi-Experimental research) เพื่อเปรียบเทียบคะแนนความรู้เรื่อง การสวนล้างกระเพาะปัสสาวะอย่างต่อเนื่องในผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัด TUR-P และได้รับการสวนล้างกระเพาะปัสสาวะ หอผู้ป่วยศัลยกรรมระบบปัสสาวะ โรงพยาบาลอุดรธานี ด้วยสื่อวีดิทัศน์ แผ่นพับ และประเมินคุณภาพสื่อที่ใช้ในการสอนผู้ป่วยสวนล้างกระเพาะปัสสาวะอย่างต่อเนื่อง

ประชากรที่ศึกษา เป็นผู้ป่วยผ่าตัด TUR-P ที่ได้รับการสวนล้างกระเพาะปัสสาวะอย่างต่อเนื่องที่หอผู้ป่วยศัลยกรรมระบบปัสสาวะ โรงพยาบาลอุดรธานี ระหว่างเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2560 ถึงมกราคม พ.ศ. 2561 จำนวน 50 คน โดยกำหนดคุณลักษณะผู้เข้าร่วมการศึกษาดังนี้ 1) สมัครใจเข้าร่วมศึกษา 2) มีการรับรู้ปกติ สามารถพูดคุยตอบโต้ได้ปกติ 3) ได้รับการพิจารณาผ่าตัด TUR-P จากแพทย์เจ้าของไข้ 4) ไม่เคยได้รับการสอนสุขศึกษาเรื่องการสวนล้างกระเพาะปัสสาวะอย่างต่อเนื่องมาก่อน

กลุ่มตัวอย่าง คำนวณกลุ่มตัวอย่างโดยใช้โปรแกรม G*Power ที่สร้างพัฒนามาจากสูตรของ Cohen³ (จากประมาณการจากจำนวนประชากรผู้ป่วยต่อมลูกหมากโตได้รับการรักษาด้วยการวิธีผ่าตัด TUR-P ในปีที่ผ่านมาจำนวน 98 คน โดยกำหนดค่าอิทธิพล (Effect size) = 0.5 ความน่าจะเป็นของความคลาดเคลื่อนในการทดสอบประเภทที่หนึ่ง (α err prob) = 0.05 อำนาจการทดสอบ ($1-\beta$) = 0.95 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม มีจำนวนทั้งหมด 45 คน เพื่อป้องกันความสูญหายของข้อมูล คณะผู้วิจัยจึงเพิ่มประชากรอีก 5 คน รวมเป็น 50 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 5 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป โดยสอบถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความรู้เรื่องการสวนล้างกระเพาะปัสสาวะอย่างต่อเนื่อง เป็นแบบถูกหรือผิด ข้อใดตอบถูกให้ 1 คะแนน ถ้าตอบผิด ให้คะแนน 0 คะแนน ก่อนผ่าตัดกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง TUR-P มีจำนวน 10 ข้อ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามความรู้เรื่องการสวนล้างกระเพาะปัสสาวะอย่างต่อเนื่อง เป็นแบบถูกหรือผิด เป็นข้อสอบชุดเดียวกันกับแบบที่ 2 แต่ผู้วิจัยแยกออกมาเป็นชุดที่ 3 เนื่องจากเก็บข้อมูลหลังสอนทั้งกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง โดยข้อใดตอบถูกให้ 1 คะแนน ถ้าตอบผิด ให้คะแนน 0 คะแนน หลังผ่าตัดกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง TUR-P มีจำนวน 10 ข้อ

ส่วนที่ 4 แบบประเมินความพึงพอใจเกี่ยวกับคุณภาพสื่อประสมเรื่องการสวนล้างกระเพาะปัสสาวะอย่างต่อเนื่อง ก่อนการผ่าตัด TUR-P ใช้แบบประเมินคุณภาพของสื่อมีจำนวนข้อคำถาม 10 ข้อ

การแปลความหมายค่าคะแนนเฉลี่ยใช้เกณฑ์การแปลความหมายแบ่งออกเป็น 3 ระดับดังนี้ คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.34-3.00 หมายถึง มีความพึงพอใจมาก คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.68-2.33 หมายถึง มีความพึงพอใจปานกลาง คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.67 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อย

การตรวจคุณภาพของเครื่องมือ เครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องและเที่ยงตรงในเนื้อหา (Content Validity) ได้

ค่า IOC ส่วนที่ 2 และส่วนที่ 3 = 0.74 ค่า IOC ส่วนที่ 4 = 0.76 และค่า IOC ทั้งฉบับ 0.75 ผู้วิจัยและคณะนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ การตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้ป่วยผ่าตัด TUR-P และการสวนล้างกระเพาะปัสสาวะอย่างต่อเนื่อง หอผู้ป่วยศัลยกรรมระบบปัสสาวะ โรงพยาบาลอุดรธานี ที่มีลักษณะประชากรที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 15 คน โดยตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient)⁶ แบบประเมินคุณภาพสื่อได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.77

การพิทักษ์สิทธิผู้เข้าร่วมวิจัย การวิจัยนี้ได้ผ่านความเห็นชอบและได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ โรงพยาบาลอุดรธานี เลขที่รับรอง EC ที่ 26/2560 วันที่ 15 พฤษภาคม 2560 ซึ่งผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลตามหลักการพิทักษ์สิทธิของผู้เข้าร่วมวิจัย และเมื่อผู้ป่วยยินยอมจึงลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐานในใบยินยอมร่วมวิจัย หลังการทดลองเพื่อไม่ให้กลุ่มควบคุมเสียผลประโยชน์ผู้วิจัยและคณะได้สอนและให้เอกสารเพิ่มเติมเช่นเดียวกันกับกลุ่มทดลอง ตามหลักความยุติธรรม

การวิเคราะห์ข้อมูล 1) วิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) โดยใช้ค่า ร้อยละ ค่าเฉลี่ย 2) วิเคราะห์ความรู้อะหว่างกลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลองก่อนทดลอง และระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองหลัง

การทดลองโดยใช้ independent t-test 3) วิเคราะห์ความพึงพอใจสื่อประสม โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในกลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลอง

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไป พบว่า ผู้ป่วยเป็นเพศชายร้อยละ 100 กลุ่มควบคุมมีอายุระหว่าง 50-59 ปี อายุน้อยที่สุด 53 ปี อายุมากที่สุด 71 ปี อายุเฉลี่ย 63.92 ปี กลุ่มทดลองมีอายุระหว่าง 60-69 ปี อายุน้อยที่สุด 51 ปี อายุมากที่สุด 87 ปี อายุเฉลี่ย 70.04 ปี ส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 60 ทั้งกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง ระดับการศึกษาส่วนใหญ่จบระดับประถมศึกษา กลุ่มควบคุมคิดเป็นร้อยละ 72 กลุ่มทดลองคิดเป็นร้อยละ 88 โรคร่วมส่วนใหญ่เป็นโรคความดันโลหิตสูง กลุ่มควบคุมคิดเป็นร้อยละ 36 และกลุ่มทดลองคิดเป็นร้อยละ 28 การมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกกลุ่มควบคุม อายุ 17 ปี เฉลี่ยอายุ 19.20 ปี การมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกกลุ่มทดลอง อายุ 13 ปี เฉลี่ยอายุ 20.28 ปี

คะแนนเฉลี่ยความรู้เรื่องการสวนล้างกระเพาะปัสสาวะอย่างต่อเนื่องด้วยสื่อประสมหลังสอนมากกว่าก่อนสอนทั้งกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (ตารางที่ 1) เมื่อเปรียบเทียบคะแนนหลังสอนพบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนหลังสอนมากกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความรู้เรื่องการสวนล้างกระเพาะปัสสาวะอย่างต่อเนื่องด้วยสื่อประสม (n=50)

วิธีการสอน		$\bar{x}$	S.D.	t-test	P-value
กลุ่มควบคุม n=25	ก่อนสอน	7.00	1.12	-3.974	.001*
	หลังสอน	8.00	0.87		
กลุ่มทดลอง n=25	ก่อนสอน	7.04	0.94	-6.22	.000*
	หลังสอน	8.68	0.75		

*มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยหลังสอน ระหว่างกลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลอง

		$\bar{x}$	S.D.	t-test	P-value
คะแนนเฉลี่ยหลังสอน	กลุ่มควบคุม	8.00	0.87	-3.44	.002*
คะแนนเฉลี่ยหลังสอน	กลุ่มทดลอง	8.68	0.75		

*มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

การประเมินความพึงพอใจของสื่อประสมเรื่องการสอนล้างกระเพาะปัสสาวะอย่างต่อเนื่องพบว่า โดยรวมมีความพึงพอใจในระดับมาก ($\bar{x} = 2.83$, $SD=0.43$) เมื่อพิจารณารายข้อมีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่ 4 ข้อเท่ากันคือ ความชัดเจนของเนื้อหา ความเหมาะสมของการใช้ภาษา เข้าใจง่าย เนื้อหา

เป็นลำดับ และความพึงพอใจในภาพรวม มีความพึงพอใจในระดับมาก ($\bar{x} = 2.93$, $SD=0.26$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ความชัดเจนของภาพประกอบ ($\bar{x} = 2.60$, $SD=0.6$) มีความพึงพอใจในระดับมาก (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความพึงพอใจของสื่อประสมเรื่องการสอนล้างกระเพาะปัสสาวะอย่างต่อเนื่องจำแนกเป็นรายข้อ

รายการความคิดเห็น	ความพึงพอใจ		ระดับ
	$\bar{x}$	S.D	
1. ความชัดเจนของเนื้อหา	2.93	0.26	มาก
2. ความครอบคลุมของเนื้อหา	2.73	0.46	มาก
3. ความชัดเจนของภาพประกอบ	2.60	0.63	มาก
4. ความเหมาะสมของขนาดตัวอักษร	2.80	0.41	มาก
5. ความเหมาะสมของการใช้ภาษา เข้าใจง่าย	2.93	0.26	มาก
6. ความเหมาะสมกับความสนใจของผู้ใช้สื่อ	2.80	0.56	มาก
7. ความเหมาะสมของรูปแบบ	2.80	0.74	มาก
8. เนื้อหาเป็นลำดับ สามารถปฏิบัติตามได้	2.93	0.26	มาก
9. ความสะดวกในการนำไปใช้	2.73	0.46	มาก
10. ความพึงพอใจในภาพรวม	2.93	0.26	มาก
รวม	2.83	0.43	มาก

การอภิปรายผล

จากการนำสื่อประสมคือใช้สื่อวีดิทัศน์พร้อมกันกับสื่อแผ่นพับที่มีเนื้อหาเชื่อมโยงกัน เรื่องการสอนล้างกระเพาะปัสสาวะอย่างต่อเนื่อง มาใช้ในการสอนผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัดต่อมลูกหมากและสวนล้างกระเพาะปัสสาวะพบว่า ผู้ป่วยมีความรู้เพิ่มขึ้นโดยกลุ่มที่สอนด้วยสื่อประสมมีความรู้หลังสอนมากกว่ากลุ่มที่สอนด้วยวิธีปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 การสอนด้วยสื่อวีดิทัศน์และสื่อแผ่นพับเป็นสื่อการเรียนการสอนที่บรรจุหรือถ่ายทอดข้อมูลเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยการได้ยินเสียงและเห็นภาพ สื่อที่ใช้มาแต่ดั้งเดิม เช่น หนังสือตำราเรียน ภาพ ของจริง จะเป็นสื่อที่บรรจุเนื้อหาในตัวเอง ต่อมามีการใช้เทคโนโลยีในการประดิษฐ์อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เพื่อการถ่ายทอดเนื้อหาและเนื้อหา และวัสดุที่ใช้อุปกรณ์เหล่านี้ สอดคล้องกับการศึกษาของอาภา ศรีสร้อย และอมรรัตน์ อัครเศรษฐกุล⁷ ที่พบว่า การสอนผู้ป่วยด้วยสื่อวีดิทัศน์และสื่อแผ่นพับจะเพิ่มความรู้อีกหลังการสอนมากกว่าก่อนสอน สื่อวีดิทัศน์เป็นสื่อที่เหมาะสมกับการใช้เพื่อการเรียนการสอน ซึ่งสื่อวีดิทัศน์เป็นสื่อที่สามารถตรวจเช็คภาพได้ทันทีและในขณะที่ถ่ายภาพถ้าไม่พอใจก็สามารถลบทิ้งและบันทึกใหม่ได้ การผลิตสื่อครั้งนี้เป็นการสื่อสารการถ่ายทอดความรู้ผ่านสื่อ ขึ้นตอน

ปีที่ 39 ฉบับที่ 2 : เมษายน - มิถุนายน 2564

การผลิตนั้นเหมือนกับการผลิตรายการวีดิทัศน์ทั่วไปแต่จะแตกต่างกันที่รายละเอียดความถูกต้องน่าเชื่อถือ และการสื่อความหมายเพื่อการเรียนรู้การสอน สื่อวีดิทัศน์ที่มีคุณภาพนั้นต้องสื่อความหมายหรือถ่ายทอดความรู้ต่างๆ ได้ตามวัตถุประสงค์หลักที่ตั้งเอาไว้ วีดิทัศน์เป็นสื่อที่มีเสียงบรรยาย และนำเสนอภาพที่ชัดเจนช่วยให้บทเรียนที่เป็นนามธรรมกลับกลายเป็นรูปธรรมเพิ่มขึ้นช่วยกระตุ้นความสนใจ ทำให้เข้าใจในเนื้อหาได้เร็วและดีขึ้น⁷ และสามารถทำให้ ผู้เรียนให้ความสนใจในการเรียนมากขึ้น และเห็นภาพที่ผู้สอนได้ชัดเจนมากขึ้น⁹ จึงทำให้กลุ่มที่สอนด้วยสื่อประสมมีคะแนนหลังสอนมากกว่า กลุ่มที่สอนด้วยวิธีปกติคือการอธิบายไม่มีสื่อประกอบ อย่างไรก็ตามผลการวิจัยพบว่า ความรู้หลังสอนมากกว่าก่อนสอนทั้งสองวิธี อธิบายตามแนวคิดของ Benjamin Bloom¹⁰ ได้ว่าการให้ความรู้ความเข้าใจในรูปแบบการศึกษาแบบดั้งเดิมห้องเรียน หรือการเรียนรู้ออนไลน์เป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงเกี่ยวกับการรับรู้หรือพุทธิพิสัย (cognitive domain) ของคน การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในระดับพฤติกรรมมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มการรับรู้และปรับปรุงทัศนคติอารมณ์และความรู้สึก ทำให้ผู้ป่วยมีความรู้หลังสอนมากกว่าก่อนสอนทั้งสองวิธี

ผลการวิจัยพบว่าผู้ป่วยมีความพึงพอใจในความชัดเจนของเนื้อหาความเหมาะสมของการใช้ภาษา เข้าใจง่าย ความชัดเจนของภาพประกอบ ความเหมาะสมของรูปแบบเนื้อหาเป็นลำดับอ่านแล้วปฏิบัติตามได้ มีคะแนนเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{x} = 2.93$) การใช้วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ประกอบการเรียนการสอน เป็นการช่วยให้บรรยากาศในการสอนน่าสนใจยิ่งขึ้น ทำให้ผู้สอนมีความกระตือรือร้น ในการสอนมากกว่าวิธีการที่เคยใช้การบรรยายแต่เพียงอย่างเดียว และเป็นการสร้างความเชื่อมั่นในตัวเองให้เพิ่มขึ้นด้วย อย่างไรก็ตามสื่อการสอนจะมีคุณค่าต่อเมื่อ ผู้สอนได้นำไปใช้อย่างเหมาะสมและถูกวิธี ดังนั้นก่อนที่จะนำสื่อแต่ละอย่างไปใช้ ผู้สอนควรจะต้องศึกษาถึงลักษณะและคุณสมบัติของสื่อการสอน ข้อดีและข้อจำกัดเกี่ยวกับตัวสื่อ และการใช้สื่อแต่ละอย่าง ตลอดจนการผลิตและการใช้สื่อให้เหมาะสมกับสภาพการเรียนการสอนด้วย¹¹ ทั้งนี้เพื่อให้การจัดการการเรียนการสอนบรรลุตามจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ที่วางไว้

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยพบว่าคะแนนความรู้การใช้สื่อประสมก่อนและหลังสอนมากกว่าการสอนด้วยวิธีปกติ และผู้ป่วยมีความพึงพอใจต่อคุณภาพของสื่อประสม อยู่ในระดับมาก ดังนั้นบุคลากรสุขภาพควรนำแนวทางการสอนผู้ป่วยด้วยสื่อประสมนี้ไปใช้ในการให้ข้อมูลแก่ผู้ป่วยที่แพทย์เจ้าของไข้ได้พิจารณาทำหัตถการพิเศษอื่นๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิผลการพยาบาล ป้องกันความเสี่ยงและภาวะแทรกซ้อนต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้น และเป็นแนวทางการปฏิบัติที่ดีในโรงพยาบาลอุดรธานีต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยและคณะขอขอบคุณผู้ที่ตอบแบบสอบถามทุกท่าน ขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญที่ช่วยตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ขอขอบคุณพยาบาลที่ห่อผู้ป่วยศัลยกรรมระบบปัสสาวะ โรงพยาบาลอุดรธานี ที่ช่วยเก็บรวบรวมข้อมูล และขอขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องสนับสนุนให้งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

References

1. Tadaeng N, et al. Creative and appropriate educational. Bangkok: Sukhothai Thammathirath University; 2015.
2. Annual Report Urology Surgery Department. Udonthani Hospital; 2018.
3. Tantiwong A. Type of prostate disease. [database on the Internet]. 2019 [cite 2019 jan 26] Available from: <https://www.si.mahidol.ac.th/th/healthdetail.asp?aid=188>
4. Brown CT, Yap T, Cromwell DA, Rixson L, Steed L, Mulligan K, et al. Self management for men with lower urinary tract symptoms : randomized controlled trial. British Medical Journal 2006; 334: 25-8
5. Eidchim A. Classification of teaching materials's Robert E. de Kieffer. [database on the Internet], 2020 [cite 2019 Jan 31]. Available from: <https://www.gotoknow.org/posts/660817>
6. Akkarasetsakul A. Nursing research. Phen Printing; Khon Kaen; 2016
7. Srisoy A, Akkarasetsakul A. The comparative study on the effectiveness of media between Brochures and Video for teaching mastectomy patients at Department of Female Surgery, UdonThani Hospital. Udonthani Hospital Medical Journal 2020; 28(2): 203-211.
8. Jaiboonma P. Comparison of the use of teaching materials by the power point computer program with the use of documents or textbooks in teaching. Towards academic achievement in accounting for specialties, vocational certificate Attawit Commercial Technology College. Attawit Commercial Technology College; 2013.
9. Jungpanich A, Srisailaun O. Effects of Usinhg Daily Care Plan Video Teaching on Clinical Self-Confidence and Satisfaction of Nursing Students, Kuakarun Faculty of Nursing, Navamindradhiraj University. Kuakarun Journal of Nursing 2015; 22(1): 17-34.
10. Bloom, Benjamin S, et al. Understanding the basics of Bloom's Taxonomy application in eLearning. [database on the Internet]. 2021 [cite 2020 Jan 31]. Available from : <https://www.eide-sign.net/understanding-basics-blooms-taxonomy-application-elearning/>
11. Brown JW, et al. AV Instruction : Technology, Media, and Methods. (6th ed). New York : Association Press; 1985.